

Slovenski dom

Poština plačana v gotovini

Cena Dln 1.-

Stev. 12.

V Ljubljani, ponedeljek 16. januarja 1939.

Leto IV

Avtomati za iztreznjevanje na svetovni razstavi v New Yorku

Newyork, januarja.

Na mednarodni svetovni razstavi, za katero so vse glavne priprave že končane, so med nešteto drugimi presenetljivimi zanimivostmi začeli pred nekaj dnevi montirati — stroje za iztreznjevanje pijancev. Družba, ki ji ta prečudni izum pripada, je poskrbela seveda za primerno propagando, tako da je ta svojevrstni aparat postal zadnje dni najpopularnejša stvar in obeta postati ena največjih privlačnosti na svetovni razstavi sploh. Stvar namreč ne bo razstavljena med kakimi zanimivimi in praktičnimi izumi, katerih bo tam na stotisoče, marveč bodo z njo oskrbeli vse razstavne restavracije, kavarnarje, zabavišča, nočne lokale, bare, telefonske kabine in — stranišča.

Aparat je avtomat in bo deloval samo proti gotovini. Kdor se ga bo na razstavi nalezal tako, da ne bo mogel več nadaljevati, bo kar stopil v celico z iztreznjevalnikom, vrgel v aparat novček in sprožil s tem rezervno s posebnimi razpipjevalnimi plinom. Tri do pet minutno vdihavanje tega plina zadostuje, kakor zatrjujejo kemiki, ki so imeli posla s to iznajdbo, za iztreznjevanje najbolj trdih primerov in za zmago nad najmočnejšimi in še tako mešanimi alkoholnimi pijačami. To bo potem takem prva razstava na svetu, ki ne bo več poznala okajanih ljudi in družb, razen če bodo kakih manj dostojni bratci rajši vztrajali v vinski omami, namesto da bi stopili do iztreznjevalnika.

Denar za izpolnitev tega izuma in za postavitev iztreznjevalnih avtomatov po vseh razstavni prostorih so dale na razpolago razne vinske trgovine, tovarne likerjev in izdelovalnice alkoholnih pijač. Ne iz skrbi za dostojnost ali da bi pomagale ubogim pijancem. Ta aparat — računajo gostilničarji in njihovi dobavitelji — bo uživanje alkoholnih pijač na razstavi tako pospešil, da jih bodo prodali vsaj trikrat toliko, kakor bi jih bili sicer, ker ne bo nihče več onemogel, če ne bo hotel. In kakor toliko samo po sebi koristnih iznajdb, bo tudi iztreznjevalnik služil človeštvu v slabe namene.

Hitlerjev govor - 30. januarja

Pariz, 16. januarja. o. V zmernih francoskih krogih pravijo, da bo posledica razgovorov v Rimu, da se bodo še bolj ojačile zveze med Francijo in Anglijo na eni strani, ter med Nemčijo in Italijo na drugi strani. Nemčija, ki je po sporazumu s Poljsko za zdaj opustila misel o ustanovitvi ukrajinske države, bo skušala dobiti več vpliva na Sredozemskem morju in bo podprla vse italijanske zahteve. V tem pogledu bo odločilnega pomena govor, ki ga bo imel nemški kancler Hitler dne 30. januarja na seji nemškega državnega zbora. V njem bo postavil skupne nemško-italijanske zahteve.

Izjava angleškega ministrskega predsednika ob odhodu iz Rima: Anglija je z obiskom v Rimu zadovoljna

Rim, 16. jan. o. Predsednik angleške vlade je pred odhodom iz Rima sprejel časnikarje in jim dal naslednjo izjavo:

»Vsi v Rimu, Nj. Vel. kralj in cesar, načelnik vlade, ministri in ljudstvo, so mi povsod, kamor sem šel in celo po rimskih cestah prirejali sprejem, katerega ne bom nikdar pozabil.

Namen mojega potovanja ni bil, da bi podpisoval kake posebne sporazume, marveč, da bi z osebnim stikom prišlo do čim boljšega poznanja stališč, ki jih imata obe državi do skupnih vprašanj. Ta cilj smo popolnoma dosegli.

Odhajamo iz Rima bolj kakor kdaj prepričani o dobri veri in dobri volji italijanske vlade. Rimski razgovori bodo rodili sadove za bodoče ne

Italijanski zunanji minister grof Ciano bo ta teden obiskal Jugoslavijo

Nova potrditev prijateljstva med nami in Italijo

Belgrad, 16. januarja. AA. Italijanski zunanji minister grof Ciano bo ta teden obiskal Jugoslavijo, da se na vabilo predsednika vlade dr. Milana Stojadinovića udeleži lova, priložnega njemu na čast. Grof Ciano, se bo mudil v Jugoslaviji

Madžarski zunanji minister v Berlinu Na sporedu razgovorov bo ureditev odnošajev med Madžarsko in ČSR

Budimpešta, 16. jan. m. Zunanji minister grof Czaky je včeraj odpotoval v Berlin. Računajo, da se bo vrnil v Budimpešto v sredo.

S potovanjem zunanjeje ministra v Berlin se bavi vse madžarsko časopisje ter poudarja prisrčnost madžarsko-nemških odnošajev. Časopisje izraža tudi upanje, da se bodo po obisku Czakyja v Berlinu odnošaji med Nemčijo in Madžarsko še bolj okreplili ter postali še bolj prišerni. Govore tudi, da bo madžarski zunanji minister Czaky kmalu po svoji vrnitvi iz Berlina odpotoval v Rim.

Grof Czaky je pred odhodom v Berlin izjavil: »Srčen sem, da prihajam v Nemčijo, zdaj

Prva seja nove narodne skupščine v Belgradu Slovenski voditelj dr. Korošec novi predsednik senata

Belgrad, 16. januarja. m. Današnje dopoldansko sejo narodne skupščine bo vodil kot najstarejši poslanec Mihajlo Stojadinović. Po njegovem pozdravnem govoru bodo nato izvoljeni štirje začasni tajniki, nakar bodo poslanci izročili svojo polnomočja zaradi verifikacije mandatov. Za tem bo današnja seja narodne skupščine končana. Člani vlade bodo nato odšli v senat, kjer bo na dopoldanski seji izvoljeno novo predsedništvo, ki je sestavljeno po sklepu kluba senatorjev JRZ takole: predsednik dr. Anton Korošec, prvi podpredsednik dr. Djuro Kotur, drugi podpredsednik Mile Miškulin, tajniki pa dr. Vukotić, Kamenko Božić in Ceda Zaharič.

V skupščini bodo izročili zaradi verifikacije svojim mandatov poslanska polnomočja tudi vsi poslanci, ki pripadajo srbijanski opoziciji.

Druga seja nove narodne skupščine bo jutri. Na njej bodo izvolili verifikacijski odbor. Predsednik tega odbora bo od jutri dalje tudi začasni predsednik skupščine, dokler ne bo izvoljeno stalno predsedstvo.

Poslanci v novi skupščini bodo razdeljeni na posamezne politične skupine takole: JRZ bo imela 294 poslancev od 306 kandidatur, ki so bili izvoljeni na listi dr. Stojadinovića. Na listi dr. Stojadinovića so kandidirale poleg JRZ še nekatere druge skupine, ki bodo dobile po

nekaj mandatov. Tako odpadejo na združniško skupino Voje Djordjevića trije poslanci, skupina dr. Demetrovića iz Zagreba dobi sedem poslancev, jugoslovanska narodna stranka pa dva poslance, od katerih je eden že prestopil k JRZ.

Od poslancev, ki so bili kot zastopniki raznih političnih skupin izvoljeni na listi dr. Mačeka, pojdejo v narodno skupščino vsi, razen čistih hrvaških mačkovec, katerih je 47. Ti so se danes zbrali v Zagrebu na sejo in sprejeli izjavo, v kateri poudarjajo znane Mačkove zahteve.

Vse druge opozicijske skupine pojdejo v skupščino in bodo imele poslancev, kakor sledi: Bivši zemljoradniki 9. Izvoljen je tudi njihov vodja Joca Ivanović.

Bivši demokrati, ki jih vodi Davidovič, imajo štiri poslance. Davidovič sam ni bil izvoljen. Stari radikali, pristaši osivelega Ace Stanojevića, so dobili dva poslance.

JNS, ki je pred volitvami in še teden po volitvah, zlasti v Sloveniji tako vztrajno govorila o zmagi, je dobila po milosti čudnega volivnega zakona, katerega je ustvarila sama, štiri poslance. Med njimi je Peter Živković, ni pa najbogaterejšega, najbolj zvitega in najbolj čarovniškega človeka v JNS — dr. Kramerja, ki je kljub vsem prerokbam ostal — pod kapom.

Govor predsednika francoske vlade Daladiera na seji radikalne stranke včeraj

Francija stoji na straži!

Pariz, 16. jan. m. Včeraj je imel sestanek izvršilni odbor francoske radikalno-socialistične stranke. Na njem so razpravljali o notranjem in zunanem političnem položaju. Vodstvo stranke je zapovedalo vsem poslancom, da morajo brezpojnino držati disciplino. Na sestanku je govoril tudi predsednik vlade Daladier, ki je med drugim dejal tole:

»Vladna politika vam je znana. To je politika miru in politika narodne obrambe. Vlada ne želi ničesar postavljati na kocko, a tudi ne v ničemer popuščati. Vlada varčuje s krvjo Francozov, toda v vsakem trenutku bdi nad koristmi Francije. Posvetila bo vse svoje delo in vso svojo silo, da prepreči spopad, ki bi pomenil konec zahodne omike. Toda v nobenem primeru ne bo

dovolila, da bi se postavljala na tehtnico posest in koristi Francije, bodisi s silo, bodisi z zvijačo. Dogodki nam pravijo, da imamo prav. Naj bi se odprle oči tudi ostalemu svetu. Francozi ne razumejo, da uživajo blagostanje, ki se bo moglo ohraniti samo z junaško odločnostjo. Njihova prva dolžnost je delo. To delo pa mora roditi sadove v redu in slogi. Potrebno je, da se čimdalje bolj utrdi v Franciji sloga in da vodimo zunanjo politiko, ki mora ohraniti mir in veličino Francije.

Sestanek izvršilnega odbora radikalno-socialistične stranke je bil zaključen s sprejetjem resolucije, v kateri je izražena popolna zaupnica predsedniku vlade Daladieru in je v vsem odobrena njegova politika.

Francova vojska pred Barcelono

Včeraj je padla Tarragona, prednja straža katal. prestolnice

Salamanca, 16. jan. o. Nacionalistična ofenziva v Kataloniji je stopila zaradi nezadržnega prodiranja Francovih čet v zadnje oddelke. V soboto zvečer so nacionalistične čete zasedle mesti Reus in Valls, ki sta zadnji postaji pred Taragono. Včeraj

ob 12.30 so nacionalistične predstraže prodrle do Taragone in jo začele zasedati. Rečeji so se umaknili iz mesta brez boja in so ga nacionalisti dobili v roke po nekaj malenkostnih praskah. Mesto je bilo v obupnem stanju, polno nesnage, ni pa preveč razrušeno. V mestu je bila ob prihodu Francove vojske kakih 10.000 prebivalcev, ki so nacionaliste navdušeno sprejeli. Francove čete so po zavzetju Taragone včeraj takoj prodirale ob obali dalje proti Barceloni in so bile danes jutraj ob reki Gaya, kjer so se utrdile. Prednje straže Francove armade so oddaljene 45 km od Barcelone.

Skupno so nacionalisti včeraj osvojili na katalonskem bojišču 60 krajev, ujeli 5000 rdečih vojakov in zaplenili ogromno vojnega materiala. Po vsej nacionalistični Španiji so zavzete Taragone, druge največje in naravno najbolj utrjene katalonske luke, slavili z navdušenimi manifestacijami. Računajo, da je padee Barcelone neizbežno, ker se je prebivalstva v prestolnici polotoli silen stran in vlada v Barceloni velika zmeda.

Po zadnjih osvojitvah ima Franco 1570 km španske obale, barcelonska vlada pa kakih 750 km. Ozemlje, ki je v Francovih rokah, tvori skoraj tri četrtine celotnega španskega ozemlja.

Republikanško poročilo pravi, da so se republikanci drželi se ukazov vrhovnega poveljstva, začeli umikati na določene postojanke vzhodno od črte Valls-Tarragona. Na estremadurškem bojišču so bili vsi močni napadi nacionalističnih čet na republikanske postojanke energično zavrženi. Na drugih bojiščih nič novega.

Poština hranilnica je zaključila lansko poslovno dobo z dobičkom 68 milijonov

V preteklem poslovnem letu je število vlagateljev na hranilnice knjižnice naraslo za 54.000 oseb ter je prekoračilo 529.000 vlagateljev. V času srednjeevropske politične krize je izvrševala Poština hranilnica vsa izplačila brez omejitev. Gotovina, ki je bila tedaj dvignjena, je bila po večini na novo vložena na knjižnice in stanje vlog po krizi je nadkriljevalo končni saldo vlog v preteklem letu (1937). V čerkovnem prometu je vsota izvršenih plačil za 9 milijard večja kot v prejšnjem letu. Nad polovico vseh plačil (55,7%) je izvršenih brez uporabe gotovine s prenosi ter je bil na ta način znatno olajšan obtok denarja v času napetosti.

V l. 1938 je Poština hranilnica nadalje znižala obrestno mero svojim dolžnikom, da bi tako pripomogla k oživitvi gospodarstva in vplivala Poština hranilnica z odobravanjem 3% kreditov poljedelskim zadržam in njihovim zvezam na podlagi njihovih terjatev proti poljedelcem, ki so bile predane Privilegirani agrarni banki. S pomočjo teh cenčnih kreditov so bile dirigirane znatne vsote kapitala v področje zadruge, zaradi česar je njihovo bla-

Vesti 16. januarja

Angleški zunanji minister lord Halifax je včeraj dopotoval v Zenevo, kjer se bo udeležil seje Sveta Zveze narodov.

Do velikih demonstracij proti Judom je prišlo včeraj v Londonu, ker so po vseh gledališčih in kinematografih hoteli pobirati nekatere obvezne prispevke za judovske begunce. Demonstracije proti Judom so zavzele tak obseg, da so morali nastopiti močni policijski oddelki in je bilo več ljudi pri spopadih ranjenih.

Palestinski Judje so leta 1938 vložili v palestinsko gospodarstvo 4 in pol milijona funtov šterlingov, to je milijardo 300.000 din.

Zvezi proti Kominterni se bodo v kratkem pridružile poleg Madžarske tudi nekatere druge države v Srednji Evropi, predvsem nove nemške sosede, pišejo praški listi.

Predsednik Združenih držav Roosevelt je povabil brzojavno brazilskega zun. ministra Aranha v Ameriko na razgovore, ki se tičejo obeh držav. To povabilo razlagajo, da mislijo Združene države skleniti protifašistovski zvezo vsaj z Brazilijo, ker jim ni uspelo, da bi bili na vseameriški konferenci v Limi ustanovili skupno ameriško fronto proti Nemčiji in pa Italiji.

Zastopniki palestinskih Arabcev se bodo udeležili konference, ki jo sklicuje angleška vlada v London. Na tem sestanku se bodo posvetovali o bodoči usodi Svete dežele.

Vrhovni poveljnik rdeče vojske v Španiji general Miaja, ki je dal angleškim listom izjavo, v kateri pravi, da je vodstvo rdeče vojske nalašč pustilo napredovati Francove čete v Kataloniji, da pa je svoje neuspehe na tem bojišču nadomestilo z uspehi v Estramaduri. Spričo dejstva, da je Francova vojska tik pred Barcelono, ta izjava ni posebno modra.

Vodja mehiških upornikov general Cedillo je pred tremi dnevi padel v boju z redno vladno vojsko. Ta je generalu in njegovim pripravila zasledo. S tem je konec uporniškega gibanja, ki se je na pobudo Združenih držav začelo lansko pomlad, ko je Mehika razstavila ameriške petrolejarje.

Bivši predsednik češkoslovaške vlade dr. Milan Hodža je pred dvema dneva dopotoval v London. Njegovo potovanje je zasebno, vendar pravijo, da bo Hodža imel v Londonu več važnih razgovorov, s katerimi naj bi skušal dobiti vojsko in politično pomoč za CSR.

Veliko volhuško organizacijo so odkrili na Danskem. Do zdaj so prišli kakih 400 ljudi, ki so vohunili v korist sosedne države. Policija je organizacijo odkrila po tatvini važnih listin v tajništvo danske socialistične stranke. Danski socialisti so imeli med temi listinami načrt za organizacijo levčarske propagande v Nemčiji.

Poljsko gospodarsko odposlanstvo je v soboto odpotovalo v Rim, kjer bo z Italijo sklenilo novo trgovsko pogodbo in pa sporazum o turistovskem prometu.

Francoske letalske tovarne bodo spomladi mogle izdelati po 200 letal na mesec, napoveduje letalski minister La Chambre. Zdal jih narede, če ni stavk, 80. Nemške tovarne delajo mesečno po 750 letal, italijanske pa po 250. Ni čuda, da se mora Francija umikati iz evropske politike...

Češkoslovaška vlada je baje umaknila obtožbo proti bivšemu predsedniku podkarpatske vlade Brodiju, ki je bil oktobra aretirán zaradi veleizdaje.

Odločen boj proti judovski miselnosti, ki ruši družinsko življenje in uvaja krivo vero, mora začeti Madžarska. Konec je treba narediti gospodarski premoči Judov. Tako je govoril včeraj predsednik madžarske vlade Imre dy.

Pogreb najstarejše ženske na svetu

Gdiniya, 15. januarja.

Včeraj so tu pokopali ciganko Bogumilo Ozerovo, ki je umrla v starosti 118 let. Menijo, da je Ozerova bila ne samo najstarejša ciganka, marveč najstarejša ženska na svetu sploh.

Pokojna Ozerova je bila petkrat omožena. Imela je vsega petnajst otrok, dva in pedeset vnukov, dvesto štirideset pravnukov in štiri sto dvajset prapravnukov.

Pokojna starica je veljala za najslavitejšo prerokinja med poljskimi cigani. Med drugim je dvajset let naprej prerokovala umor ruskega carja Nikolaja II. in njegove rodbine. Gladko je govorila sedem jezikov. Za življenja je dvakrat potovala v Ameriko, enkrat na Kitajsko in preromala na ciganskem vozu vse evropske dežele. Umrla je pod šotorom — kjer se je rodila.

Za njenim pogrebom je šlo na tisoče cigankov, ki so se pripeljali z vseh strani Poljske, Romunije, Madžarske in Litve. Poljska vlada je dala ciganom na razpolago posebne vlake. Prvi je za krsto stopal sam ciganski kralj, ki so ga izvolili pred dvema letoma. Pri pogrebu je igrala godba, ki je šla nad štiri sto ciganskih goslarjev — torej godba, kakršna ne gre za krsto nobenega kralja in mogočnika.

gajniško in kreditno poslovanje na novo začel in so prišli mali vlagatelji do svojih prihrankov, ki so bili zamrznjeni.

Navzlic občutnemu znižanju obrestne mere, ki jo je pobirala Poština hranilnica, je ostala obrestna mera za vlagatelje 4% letno. Večji izdatki so nastali Poštini hranilnici zaradi ustanovitve novih podružnic v Podgorici in na Sušaku, kakor tudi zaradi napredovanja in povečanja števila osebja. Tudi kljub vsemu temu je dosegla Poština hranilnica v preteklem letu za 6,762.337,14 din večji dobiček kot v prejšnjem poslovnem letu. Čisti dobiček Poštne hranilnice znaša v letu 1938 68.226.833,56 din.

Zanesljiv kazalec boljših časov

Razveseljive ugotovitve iz poslovanja ljubljanske zastavljalnice I. 1938

Zastavljalnice, so tista pribežališča manj premožnih slojev, ki so tem bolj polna, čim slabše so razmere v kakem kraju. Prav zato so pa statistike o poslovanju zastavljalic zelo zanimive kazalci o gmotnih razmerah prebivalstva tega ali onega kraja in zato si moramo z večjim zanimanjem ogledati letno poročilo o poslovanju naše mestne zastavljalnice v minulem letu.

Splošno gospodarsko stanje Ljubljane in vse Slovenije se je namreč zlasti zboljšalo, odkar je postala Mestna hranilnica ljubljanska spet likvidna. Dokler je bila Mestna hranilnica ljubljanska nelikvidna, so prinašali v zastavljalnico vrednostne papirje in hranilne knjižice z visokimi vlogami.

Zastavljeni predmeti leže v zastavljalnici večkrat tudi po več let. Kakor rečeno, je lani blizu 21.000 strank rešilo zastavljene predmete, novih zastavljencev je bilo pa nad 22.000, a poročilo dalje pravi, da so bili zapadli predmeti prodani samo 1341 strankam za 221.844 din. Če upoštevamo, da je med temi strankami, ki svojih predmetov niso mogle rešiti, tudi mnogo takih, ki so po več let čakale na boljše čase, lahko ugotovimo, da v Ljubljani živi le minimalen odstotek ljudi v zares težkih razmerah, da bi zastavljenih predmetov ne mogli rešiti.

Poslovanje mestne zastavljalnice nam torej dokazuje, da ogromna večina ljubljanskega prebivalstva živi v znosnih razmerah, na drugi strani nam pa poročilo o poslovanju tudi dokazuje, da je mestna zastavljalnica predvsem v resnici pomemben in velik socialen zavod v korist prebivalstvu Ljubljane in vse Slovenije.

Ponesrečen vlom v obč. blagajno v Slivnici Vlomilci so imeli smolo, da se jim je zlomila „svinjska noga“

Maribor, 15. januarja. Danes zjutraj je presenetila Slivničane vesti, da je bilo vlomljeno v njihovo občinsko pisarno. Vlom so opazili danes zjutraj. Na dvoriščni strani občinske pisarne je bilo razbito okno ter skrivljeno železno omrežje. Skozni nastalo odprtino so se vlomilci spazili v pisarno. Cim so Slivničani opazili vlomilce sledovce, so o tem obvestili orožniško postajo v Hočah. Hoški orožniki so poklicali še daktiloskopsko mariborske policije g. Grobina. Preiskava pa je takoj pokazala, da so imeli vlomilci v Slivnici veliko smolo. Blagajne namreč niso mogli odpreti, dasi so se spravili

nad njo po vseh vlomilskih predpisih. Odrinili so jo od etene ter so jo potem hoteli odpreti s „svinjsko nogo“. Orodje pa je namenkrt odpravilo ter se je svinjska noga odlomila, tako da je še en kos ostal v ključavnici. Na delu pa so bili izvežbani vlomilci, ker ni našel daktiloskop nobenih sledov. Gotovo so imeli vsi rokavice na rokah. Za vlomilci ni bilo najti nobenih sledov. Najbrž so se pripeljali od kod drugod v Slivnico, nadejajoč se obilnega plena. Imeli pa so smolo, da se jim je polomilo orodje, saj bi bili drugače odnesli okrog 10.000 din občinskega denarja.

Filmi

Kronski biseri (Kino Union). To je film, ki je zanj težko najti dovolj superlativov. Sjajna zgodovinska reportaža, pri kateri naglo se vrsteče prizore spremlja komentator v osebi Sacha Guitryja samega. Zgodovina vstaja pred nami, ob zgodbi z biseri gledamo cel niz najznačilnejših zgodovinskih osebnosti iz vseh dob od papeža Klementa VII. pa do današnjih dni. Guitryju se je posrečilo, da nam je dal poučno snov brez dolgozvočnosti, da je sam ustvaril in odigral vse velike postave z zgodovinskih strani, od Klementa VII. preko vsi cesarjev in oblastnikov tja do Napoleona III., da je v dokumentarno snov vnesel elegantno gibčnega galskega duha, da je z zlatim espiritom prešel s humorjem dragocene scene, da nam je konec krajev zgodovinske dogodke in osebe približal s človeške strani, ne da bi jim pri tem odvzel historični nimb.

Ves film je ena sama izpoved francoske miselnosti in duha, njegove konkretne, vitalno usmerjene in praktične filozofije. Mojrsko glasbeno spremljavo mu je poskrbel Francaix (zlasti je veličastno pretresljiv motiv cella ob Klementovi smrti). Film je sijajno delo francoske produkcije, v Ljubljani pa morda še ne bo žel zmagoslavja. Nemara je za povprečno izobraženo plast naše kinematografske publike prišel še dobrih dvajset let prekmalu.

Guitryjevi »Kronski biseri« so odločen dokaz, da je film umetnostna kategorija prav posebne vrste: na suveren način lahko naglo stopa iz preteklosti v sedanost, meša dogodke in menjava kraje in vendar s tem prav nič ne škoduje verjetnosti in logičnosti. Prav gotovo je, da bi si motiva »Krasnih biseroev« v nobeni drugi umetnostni panogi ne mogli misliti rešenega uspešno, niti v literarni ne. »Kronski biseri« bodo doživeli obilen obisk od strani izobraženega in izbirčnega občinstva.

† Župnik Evald Vračko

Maribor, 16. januarja. Včeraj popoldne je v St. Ilju umrl ondodni župnik Evald Vračko. Pogreb bo v sredo ob pol 9. dopoldne.

Evald Vračko je bil rojen 16. 9. 1878 pri Sv. Lenartu nad Laškim. V mašnika je bil posvečen 15. 7. 1901. Najprej je kaplanoval v Vranskem in v Jarenini, nakar je bil 1. maja 1909 imenovan za župnika v St. Ilju. Za svoje delo je bil odlikovan z redom sv. Sava, a leta 1925 je bil imenovan za duhovnega svetnika.

Pokojni Vračko je bil ena najmarkantnejših osebnosti med lavantinsko duhovščino ter velik borec za slovenstvo na naši severni meji. Ko je prišel v kraj za župnika, je bil St. Ilj kraj, v katerem je Südmarka razvila največjo svojo delavnost. Prav takrat so vse pomembnejše organizacije z največjim zagonom gradile germanski most do Adrije. Schulverein je zgradil v kraju novo nemško šolo. Vračko se je lotil svojega dela brez sledu kakega strahu. Organizirati je začel slovenski življenjski vseh panogah, zgradil središče slovenske prosvete »Slovenski dom«, organiziral Slovence politično in jim spet priboril občno nazaj. Povsod je deloval: pri Prosveti, pri Orlu, pri gospodarskih organizacijah, zlasti v vinogradniških, posebno pa se je z vso vmo lotil dela za versko obnovo svoje župnije. Zato so ga že pred vojno imenovali »šentiljski lev«. Takoj po izbruhu svetovne vojne so ga avstrijske oblasti zaprle in internirale v Grazu. Moral je pretrpeti marsikatero bridko uro in neštivilno šikan. Po vojni se je spet vrnil v svojo faro in si pridobil mnogo zaslug za to, da je St. Ilj pripadel naši državi in da je bila naša severna meja potegnjena višje proti severu. Naj v miru počiva!

Naročajte Slovenski dom!

Antonio Adverso, cesarjev pustolovec

Konja so krmili z oljnimi tropinami. Postrigli so jima grivo in jima prirezali repe ter odstranili šope dlake, ki je gledala čez kopita. Kar nekam pomladilo so ju, tako da jima je vsak lahko zaupal, da bosta vozila kočijo tako, kakor se spodobi.

Vincene je skrbel za potne liste. Imel je prijatelje med mestnimi svetniki. Drugače bi imel Antonio še velike sitnosti, ker ni mogel dokazati, kje je bil rojen. Kot toskanska plemiča na zabavnem potovanju se mogla z Vincencem nekega ranega jutra v avgustu v najboljsem razpoloženju oditi na pot. Gospa Frankova jima je pripravila veliko košaro vseh mogočih dobrot za pod zob. Poljubila je oba, ju pospremlila vsa v solzah ter jima želela srečno pot.

V jukranjem hladu sta vozila konja berlino po gladkem tlaku čez trg. Kolesa so bila dobro podmazana in so stekla lahko ven na Ferdinandovo cesto. Ravno ko sta se konja lepo uravnala v enakomerni tek, je nenadoma zavila štirivprežna kočija v divjem diru iz stranske in brezobzirno vozila ob berlino. Voznik, ki je vozil kočijo, je izgubil oblast nad svojimi konji in obe vozili sta drveli nekaj minut drugo ob drugem kakor bi tekmovali po Strada Ferdinandova proti severnim vratom. Kokoši in prestrašeni prodajalci zelenjave in sadja so pred njima hiteli s ceste ob stran kot liste v viharju.

Beppo se je ravno še v pravem času izognil. Storil je vse, kar je mogel, da bi ostal gospodar nad svojimi konji, ki so bili že čisto na tem, da se splašajo. K temu so jih takorekoč zapeljali štirje krasni vranci, ki so drveli vstrje v silnem diru naprej. Ušesa so imeli po tožena nazaj na vrat, gledali so srepo, iz gobcev pa jim je letela pena. Dirjali so ti črni vranci, kakor bi bili prikovani drug na drugega, ter z lahkoto vlekli za seboj ogromno črno kočijo z visoko naloženim prtljago. Kočija je drsela enakomerno naprej na svojih težkih železnih obrobnih koles, ki so vselej zagrnela, kakor bi se kje oglasil zamolkel glas težkega zvona, kadar so zavozila na tlak.

Antonio in Vincenc sta se najprej na vso moč prizadevala, da ne bi kočiji trčili skupaj, kar se je zdelo neizogibno. Ko pa se ni ničesar zgodilo, sta umolknila in se vsedla spet nazaj. Videla sta, kako mimo njih brze znane hiše, ter poslušala stacato udarjajočih konjskih kopit. Obata sta mislila na isto. Obok pri Porta Pisa, oddaljen komaj še eno miljo, je bil samo za en voz dovolj širok.

Kočija in berlina sta se začeli, kakor bi ju bila gnala neznana tajna sila, približevati druga drugi in drveli obe po sredi široke ceste. Za njima se je prah kar vrtilnil. Drveča kolesa so se lesketala. Divjanje konj je tudi oba kočijaža spravilo iz tira, tako da sta v tem

divjem razvoju dogodka pozabila misliti, kaj se utegne z njima zgoditi. Mislila sta samo še na usodni cilj — na mestna vrata, kdo jih bo prej dosegel. Pri tem pa sta se začela — sprva čisto piano nato pa vedno bolj fortissimo — drug drugega obmetavati z najhujšimi španskimi psovkami in kletvinami. Kotila sta tudi svoje hrzajoče konje, da morajo dospeti čimprej do vrat, čeprav si pretrgajo vampe. Končno je zmagalo boljše plemo ter večja vozniska umetnost. Berlina, ki je bila lažja in je že imela nekaj naskoka, je začela počasi, neopazno zaostajati in jo je težka kočija prehitela.

Ne ravno preveč nežen obupni Beppov krik in zmagovalni vzklji mačka, ki je sedel na kozlu v kočiji, sta pripravila tudi oba lastnika kočij do tega, da sta se zganila.

Antonio in don Luis sta oba hkrati pomolila svoje glave skozi okna. Vjela sta se s pogledi, kakor da bi hotela drug drugega vprašati, kaj je. V tem trenutku pa so kolesa obeh kočij že zavozila na rahel pesek, s katerim je bila posuta cesta, ki je vodila proti ozkemu oboku Porte Pisa.

»Dobro jutro,« je zaklicel Antonio ter se še bolj nagnil skozi okno. »Zdi se mi, da se moramo povsod srečati.«

Don Luis je pogledal Vincenca, ki je ves bled sedel v vozu; takoj nato pa je že vrgel svoj pogled na temni prodor mestnih vrat, ob katerih je straža začela vsa zbegana tekati naokrog, zatem pa se spet ozrl na Antonia. V treh sekundah, ki so tako potekle, so bili konji že precej blizu neizogibnemu trčenju.

Obraz mladega moža, ki je bil čisto blizu ob markizovem, je ostal kljub temu miren in se smehljal. Zdelo se je, kakor da ob tem dogodku uživa. Izraz priznanja je nehote zmotil prisiljen nasmeh na don Luisovem obrazu.

»Torej?«, je vprašal Antonio.

»Držite nazaj«, je kričal don Luis. »Jaz ne morem. Moji konji — ni še utegnili dokončati, že je bila kočija spet za dober naskok spredaj.«

»Beppo!«, je tulil Antonio. »Stoj!« Mali Florentinec, ki je bil konjem vajeti čisto popustil, da so lahko neovirano dirjala proti vratom, in ki je kot hipnotiziran zrl smrti v obraz, se je v trenutku vzdramil iz svoje zamaknenosti, skočil pokoncu ter potegnul konja z vso silo nazaj.

Kakor kroglja iz puške je šinila kočija mimo berlino in naravnost v vhod. Čuval, ki je ravnokar stekel z verigo preko ceste, se je domislil nekaj boljšege in se raje umaknil. Biš se je zviljal kot kača nad hrbti štirih temnih vrancev. Pokal je kot bi kdo streljal iz samokresu pod odmevajočim obokom vrat, skozi katerega se je opotekala in ob zamolkelnem grmenju izgnila kočija.

Ljubljana od včera do danes

V Ljubljani je bila včerašnja nedelja kaj krmežljava. Pusto južno vreme je prdno pobiralo sneg, na ulicah pa se je nabirala v velikih lužah snežura, spet smo dobili blato. Večinoma so ljudje čez nedeljo ostali doma, le nekaj prav vnetih je zjutraj odšlo na kolodvor, odkoder so se odpeljali v Kranjsko goro, da bi prisotvovali zaključnim tekmam gorenjskih smučarjev. Sicer pa je bil dnevni program v našem mestu tak, kakršen je vsako enako pusto in dolgočasno nedeljo: kavarne, gostilne, gledališče in kino. Kljub vsemu pa je dan omnil še dokaj naglo. Vsa si je pokrajšal čas tako, kakor je že pač najboljši vedel in znal.

Novi gostje v bolnišnici

Sin posestnika iz Hinz pri Novem mestu, J. T., se je naveličal življenja pa se je močno vrezal v vrat, da bi se končal. Toda k sreči so ga še pravi čas prepeljali v bolnišnico, kjer mu bodo, kakor vse kaže, lahko miselno zmetavano življenje še ohranili.

Ni se pa stvar tako iztekla pri ljubljancu R. T., ki si je pod Rožnikom iz neznanega razloga po gnal kroglo v glavo. Našel ga je sprehajalec, ki je obvestil o tem policijo. Fanta so nemudoma prepeljali v bolnišnico, kjer pa je že prav kmalu umrl. Njegova smrt je pretresla vse znanice, ki so pokojnega poznali kot zelo ljubeznivega mladeniča.

Posestnikov sin Jože Barle iz Martinje vas pri Novem mestu je dejal, da ne bi bilo napak, če bi si naredil za spremembo nekakšno puško. Res jo je napravil, pa je tako nerodno ravnal z njo, da se je obstrlel. Zdjaj ga bodo pozdravili v naši bolnišnici.

Iz Štepanje vas pri Kranju je doma posestnikova hči Cinja Pavla. Padla je in si zlomila levo nogo.

Mizarski pomočnik Srečko Potočnik iz Mekinj je bil pri svojem delu prav nesrečen. Zlomil si je roko.

Posestnikov sin Ivan Babič iz Podgorje pri Vidmu-Dobrepolje si je tudi po smoli zlomil roko.

Prebivalci ob Doleniski cesti

bi si na vso moč želeli, da bi na Karloški most spet prišla električna ura. Mislimo, da smo o tej stvari že enkrat pisali, pa kakor vidimo, naše pisanje ni zalego kakor bi bilo prav. V redu bi bilo, da bi merodajni faktorji to stvar že enkrat uredili vsemu prebivalstvu Dolenjske in drugih bližnjih cest — Pa še nekaj jih tare. Pred policijsko stražnico je postaja električne cestne železnice, pa tudi izogibašče. Na desni strani, kjer morajo potniki vstopati, pa je cesta vse preozka. Prav bi bilo, da bi to cesto vsaj za dober meter razširili. Potisnili bi jo morda le za dober meter v hrib, pa bi bila vse spet lepo v redu in dobro.

Povodni se že obetajo

Odjuga in dež sta doseglj, da se je začel sneg na okoliških hribih ter po poljih naglo taliti. Vode so narasle. Zlasti Sava in njeni pritoki Sora, Ljubljanka, Kamniška Bistrica in drugi so zelo dvignili svojo gladino. Pri zalogu močno narasla Sava že ovira dotok Ljubljance, ki je stopila že čez bregove. Najdalj si je upala pri vasi Slape, kjer je že zalila Sige. Tudi cesta med Zalogom in Lazami je na nekaterih nižjih ovinkih že zalita z vodo. Če bo voda še naprej narasčala, bodo v kratkem že tudi Vevče zalite z vodo. Na Posavju pa se je prav močno dvignila Sava, ki bo kmalu postala prav nevarna zlasti še, če bo pritisnil dež.

Človekol ubne pomoči so zborovale

Znano je, da je zaradi pogostih polomov, ki so jih doživljale nekatere samopomoči, pa tudi večje zavarovalnice, izdala naša vlada ostre in energične ukrepe z nadziranjem privatnih stanovskih samopomoči. Pri tem pa so bile hudo prizadete tudi človekoljubne ustanove, čeprav je bila odredba naperjena le proti takim, ki so obstojale le zaradi posamičnega računarstva.

V dvorani Delavske zbornice je bilo včeraj na pobudo »Učiteljske samopomoči« pritegnjeno zborovanje vseh podpornih organizacij. Med temi je bila zastopana tudi časninarska organizacija. Dvorana je bila zasedena do zadnjega kotička. Med prisotnimi smo opazili zlasti mnogo zastopnikov učiteljskega stanu, kar je tudi razumljivo, saj imajo prav učitelji res vzorno izvedeno podporno organizacijo. Včerašnje zborovanje je začel in vodil predsednik Učiteljske samopomoči g. Kocijančič. Najprej je podal obširen referat o uredbi, ki datira iz meseca februarja leta 1937. Dejal je, da so za to strogo uredbo krivi predvsem polomi nekaterih zasebnih samopomoči in zavarovalnic. Novembra lanskega leta pa je izšel še dodatni pravilnik o človekoljubnih ustanovah, ki je posebno zadel stanovske podporne organizacije. Ta pravilnik omejuje stanovske podporne organizacije na posamezne kraje, predpisuje pa tudi zelo visoko kapitalizacijo. Članstvo zanesljivih in poštenih podpornih organizacij zahteva, naj bo pravilnik tako razširjen,

da bodo podporni fondi povečani in okrepljeni, zahteva pa tudi, naj ministrstvo nemudoma skliče anketo, pri kateri bodo sodelovali zastopniki človekoljubnih ustanov; tem so razmere in potrebe v resnici znane. V ta namen pa naj se še ustanovita dva akcijska odbora v Beogradu in v Mariboru, ki bosta takoj pričela z delom.

V imenu Delavske zbornice je nato spregovoril g. Kosem, ki je hkratu govoril tudi kot zastopnik grafičnega delavstva. Za njim pa sta govorila v imenu učiteljskega stanu g. Kumelj, v imenu profesorske podporne organizacije pa g. profesor Grafenauer. Ob koncu so zborovalci soglasno odobrili in sprejeli tehno sestavljeno spomenico, ki so jo odposlali trgovskemu ministrstvu. V tej spomenici so podrobno razložene vse zahteve in težnje, ki so na včerašnjem zborovanju dobile svojega izraza. Upajamo, da bodo upravičene zahteve dobile pozitivno in pravično rešitev.

Se ena o mleku

Kot naročnik »Slovenskega doma« se oglašam k notici v vašem listu z dne 13. I. 1939. Čudim se, da je list notico prinesel. Kdor je to pisal, stvari, o kateri govori, dobro ne pozna. Da so pri tej akciji posredovalci vmes, more trditati le tisti, ki dejanskega stanja ne poznajo. Posredovalcu je vseeno, kakšna je cena mleka, saj on dobi svoj zaslužek vseeno, naj bo cena mleku 2 din ali pa 2,50 din. Gre se predvsem za kmeta, za producenta. On ne more pri tej ceni mleka nič več shajati. Kmet je največji revež, ki si ne more kupiti niti najpotrebnejšega. Svoje družine ne more vzdrževati, če svoje pridelke tako slabo proda. Če pa mora pri svojem gospodarstvu delati še z najetimi in tujimi močmi, potem pa nujno leze v dolgove. Ali misli dopisnik, da se za kmeta niso podražile vse stvari, kakor za njega? Dopisnik kliče na pomoč oblast. Oblast naj se le zgane, saj je že skrajni čas, in naj kmetu priskoči na pomoč, da ne bo popolnoma obubožal.

Prieta družba osem vlomilcev in tatov

Maribor, 16. januarja. V Studencih pri Mariboru so orožniki v noči od sobote na nedeljo prijeli tolpo osem ljudi, ki je zadnja dva meseca neovirano kradla in vlamljala v Hrastju, Limbušu in Studencih. Med drugim so tatovi ukradli raznim posestnikom tudi tri pitane svinje, katere so zaklali kar v hlevih. Orožnikom so aretirani priznali, da so izvršili devet večjih vlomov in tatvin. Verjetno pa je, da bo nadaljna preiskava spravila na dan še druge grehe te organizirane vlomilske tolpe.

Dva kurja tatova - ubijalca prijeta

12. januarja je bila ubita pri Sv. Antonu v Slovenskih goricah 60 letna gostilničarka Stefanija Rojs. Ubili so ju kurji tatovi, katere je gostilničarka zalotila prav pri poslu. Tat jo je zgrabil za vrat in jo butal z glavo ob zid tako dolgo, da ji je počila lobanja in je na posledicah še isti dan zvečer umrla. Orožniki so začeli takoj z vso vmo zasledovati tatove in se jim je posrečilo prijati Karla Kostreva iz St. Lenarta ter Ferdinanda Kurja, ki sta osumljena, da sta ubila gostilničarko Rojsovo.

Nainovejši model

Zastopnik: LUDOVIK ŽITNIK Ljubljana - Kolodvorska ulica 26 Telefon 34-23

Harwey Allen:

173

ki so se vozili z berlino in ki so se ravno pravačasno mogli še ustavit pred verigo, katero je straža potegnila čez cesto. Marsikatero so morali požreti. Poveljnik straže, ki so ga takoj poklicali, je bil ves besen, ko je videl pred seboj dobrega znanca bankirja Nolleja in njegovega prijatelja, ki sta imela oba pravilne potne liste in so se očividno zmotili nad njima, ko so ju ustavili. Pojasnila sta poveljniku straže, kaj je pomenilo prav za prav tisto tekmovanje. Stisnila sta strážnikom v roke napisnino, konja sta zaprhnila in berlina je smela naprej. Mnoviča ljudstva, ki se je med tem nabrala tam, pa se je ogoljufana za nov dogodek spet razšla.

Zadnja stvar, v katero je Antonio zaupal in jo zagledal, ko sta na pol v Piso prevozila prvi klanec, je bilo drevo nad samostanom, okoli katerega so krožili golobi. Vincenc je bil še vedno zelo bled in se je od časa do časa poigraval s srebrnimi steklenicami, ki so bile postavljene pred njim v krogcu na srednjem sedežu.

Sonce je zašlo in že so se bližali Pisa. Zdelo se je, kakor da pazijo na to, da bi vozili po cestah, preraščenih s travo, ko se bo že zmrčilo. Pisa je naredila na Antonia vtis mesta, ki lega k počitku. Sem pa tja so srečevali meščane, zavite kot mumije. Zdeli so se kot podobe iz daljnih sanj.

Vincenc se je moral zanesti na tujo pomoč. Če je hotel priti do hotela »Grande Albergo Academiae«. Hotel je bil prostoren in zapušen, ob vhodu pa so se zbirale kar cele trume nadležnih beračev. Iz voltin in stranskih ulic so prišli kot iz teme in kazali v medli luči svetilk pri kočiji svoje zlomljene ude, posušene roke, svoje pohabljene otroke in raztrgane cape. Vincencova prirojena velika radodarnost jih je privabila vedno več. Lastnik hotela je nazadnje pograbil Beppov bič in jih razgnal vsaj toliko, da so imeli gostje prost vstop do hotelskih vrat.

Ko sta povečerjala, dobro ali slabo, in je Vincenc za mizo zaspal, je naredil Antonio ob siju zvezd mal sprehod do starega trga, kjer stoji poštrani sloviti stolp in se dviguje temno prepleskano pročelje krstiča in cerkve. Človek dobi vtis, da je mesto daleč tam zadaj aekje in da je to zgradbe prepustilo njihovi lastni lepoti. Castilijevi spomeniki, postavljeni proč od vrvenja ljudi, so mogli le za silo poživiti njegovega duha. Počutil se je ta večer zelo nesrečnega.

Prvi dan njegovega potovanja, v katerem je stavlil toliko upanja, ga je razočaral. Nepristano je poslušal Vincenca, ki je po prestanem strahu zaradi divje vojne prišel spet v ranotežje. Miljo za miljo, ki sta jo prevozila, je nepristano samo poslušal. Upal je, da bo Vincenc vsaj drugi dan obdržal svoje zasebne stvari zase in da ne bo vedno govoril samo o njih. Sklenil je, če bo le sila, privoščiti mu dan, da se naspi. V Pisa je imel opravke, pri katerem ni hotel, da bi ga kdo motil.

Odločne zahteve slovenskih športnikov

Kdo in komu naj ministrstvo za telesno vzgojo deli podpore

Na pobudo banske uprave v Ljubljani je ožji odbor zastopnikov posameznih športnih organizacij v Sloveniji izdelal spomenico ter jo poslal ministru za telesno vzgojo ljudstva g. Maistroviču. Spomenica med drugim vsebuje tudi tole:

1. Ker ni mogoče zadostiti veem materialnim potrebam športa, naj se izdelata načrt, k naj za gotov čas v naprej določi, kaj bo ministrstvo za telesno vzgojo ukrenilo s svojimi podporami in koliko jih bo izdalo, po tem načrtu pa naj se razdeljuje postopna letna podpora.
2. Pri vseh podporah naj vlada načelo, da ministrstvo samo podpre že začetno ali dovršeno delo zasebnih iniciativ, za katero je zmanjkalo denarja. Podpore naj ministrstvo deli na podlagi proračunov in naj nadzoruje, za kaj se je uporabila podeljena vsota.
3. Ministrstvo naj bi podpiralo v večji meri one športne panoge, ki so med ljudstvom razširjene in obstoji možnost, da se še bolj razširijo, ali one panoge, ki so v interesu državne obrambe.
4. Ministrstvo naj v prvi vrsti podpira nadzorstvo delo za vzgojo mladine v športu, dalje graditev športnih naprav in naj tudi prispeva k izdatkom za strokovne učitelje. Glede nastopov v inozemstvu naj se sprejme načelo, naj ti športniki le tedaj uživajo finančno podporo, če se dokaže predhodni sistematični trening, ki odgovarja pomenu nastopa.
5. Ministrstvo naj financira iz posebnih postavk sredstva za državno reprezentanco v inozemstvu in velike mednarodne prireditve v naši državi, ki naj bi jih upošteval tudi prihodnji državni proračun.
6. Ministrstvo naj izposluje, da bodo banovine in večje občine vnesle v svoje proračune odgovarjajoče zneske za razvoj športa in da jih dele po enakih načelih krajevnim organizacijam.

Ministrstvo za telesno vzgojo ljudstva naj razdeljuje svoje podpore za razvoj športa po tehle načelih:

Ministrstvo za telesno vzgojo ljudstva naj razdeljuje svoje podpore za razvoj športa po tehle načelih:

Smučarje, ki jih je zadnjič zasul plaz v Francoskih Alpah na pobočjih Palibiera, takole prevažajo v dolino.

Šef ameriške policije Edgar Hoover, kadar se za trenutke otrese skrbi, kako bi ugnal gangstrske tolpe.

„Društvo za zaščito tašč“

Ameriške tašče hočejo zavezati jezik vsem, ki nespodobno govore o njih

Tašče imajo že to smolo, da na njihov račun rada pada marsikatera neprijetna in grenka žaljivka, ki jo seveda v največ primerih vse prej kot zaslužijo. To pa se ne dogaja samo pri nas, pač pa menda po vsem svetu. Tašča je tašča, tako si misli vsak, če nanese pogovor nanjo, in se kar prizadeva, da ne bi našel na njen račun kakega preveč epostljiivega izraza. Amerika je sicer dežela, kjer je vse drugače, kot pa drugod po svetu, toda po tem, kaj in kako govore ljudje o taščah, pa ni nobene razlike med novim in starim svetom. Ameriške tašče pa si puste še manj dopasti, kakor tašče drugod po svetu. Sklenile so takšnemu obrekovalnjnu narediti konec. Toda, le kako ljudem prističi predlog jezik in jih pripraviti do tega, da bi o taščah kdaj začeli govoriti vsaj nekoliko lepše kot do zdaj. In Amerika se je pokazala za iznajdljivo tudi glede rešitve tega vprašanja. Ameriške tašče so se sklenile organizirati. Čemu naj bi ne imeli še „Društvo za zaščito tašč“, če je že toliko najrazličnejših drugih društev in organizacij. To društvo je zdaj v Ameriki tudi že ustanovljeno in šleje, kakor poročajo, izredno veliko število članic. Ima tudi svoja pravila, v katerih je poudarjen odločno tudi namen tega društva, namreč narediti že enkrat konec najrazličnejšim neslanim opazkam na račun tašč. Kako nameravajo do doseči, pa do zdaj še ni znano. Če si društvo ne bo pridobilo prav posebne naklonjenosti pri vsjih oblasteh, ki bodo imele kaj več smisla za zaščito tašč, bo društvo le težko kaj doseglo. Zdi se pa, da bodo vsaj na najvišjih ameriških mestih razumeli prizadeva-

nja tašč in jim bodo šli na roko, posebno še zato, ker se niti v najboljših in najvišjih rodbinah ne morejo izogniti temu ožjemu sorodstvu.

Takšna je pač današnja doba, ko hoče biti vse organizirano in vse skuša doseči čim večjo zaščito. Gotovo ni nikogar, ki ne bi privoščil tudi taščam malo več miru, ali vsaj tega, da bi ljudje o njih govorili z enakim spoštovanjem, kot govore o drugih. Saj same vendar niso krive, če so tašče in če jih je toliko.

Radio

Programi Radio Ljubljana

Ponedeljek, 16. jan.: 12 Koncert Radij. šramla — 12.45 Poročila — 13 Napovedi — 13.20 Uvertura in fantazije (plošče) — 14 Napovedi — 18 Zdravniška ura (g. dr. B. Magajna) — 18.30 Šramla igrajo (plošče) — 18.40 Sv. Rok pri Jelšah (vsuđe, prof. g. dr. Fr. Stole) — 19 Napovedi, poročila — 19.30 Nac. ura — 19.50 Zanimivosti — 20 Večer Antona Lajcovca. Sodelujejo: ga. P. Lovševa (samospevi), g. prof. Lipovec (spremljava) g. Slavko Ostere (predvajanje) in Radij. orkester — 21.30 Plošče: Elgar: Godalni kvartet v e-molu, op. 83 (igra godalni kvartet Stratton) — 22 Napovedi, poročila — 22.15 Prenos pesne glasbe iz restavracije Emona.

Torek, 17. januarja: 11 Soliska ura: Od rude do jekla (g. Jože Zabkar) — 12 Solistične točke lahke glasbe (plošče) — 12.45 Poročila — 13 Napovedi — 13.20 Opoldanski koncert Radijskega orkestra — 14 Napovedi — 15 Koncert Radijskega orkestra — 15.40 Problem malega naroda (g. dr. Fr. Veber) — 19 Napovedi, poročila — 19.30 Nac. ura — 19.50 Vesela kronika — 20 Plošče: Rich. Strauss: Vesele burke Tilla Espegla (simf. pesnitev) — 20.15 P. Rosegger: Vesela božja pot, veseloigra (izvajajo člani Nar. gled. v Ljubljani) — 22 Napovedi, poročila — 22.15 Operetna glasba (Radijski orkester).

Sreda, 18. januarja: 13 Vsakemu nekaj (plošče) — 12.45 Poročila — 13 Napovedi — 13.20 Mojstri lahke glasbe (plošče) — 14 Napovedi — 18 Mladinska ura: a) Zima v naši kuzičevnosti (g. prof. Fr. Vodnik); b) Bočna dela — Naredimo beriskop (g. Miroslav Zor) — 18.40 30 letni razvoj jugosl. socialne politike z vidika del. prava (g. dr. Branko Alujevič) — 19 Napovedi, poročila — 19.30 Nac. ura — 19.50 Prirodopisne zanimivosti (g. prof. Fr. Pengov) — 20 II. stinski orgelski koncert, g. prof. Matija Tome — 20.40 Reproduran koncert nekaterih angleških skladb — 21.20 Dvopevi: gđ. Poldka Zupanova in ga. Lida Vedral-Kalinova, pri klavirju g. prof. M. Lipovec — 22 Napovedi, poročila — 22.15 Kvarlet mandolin.

Drugi programi

Ponedeljek, 16. jan.: Beograd: 20.10 Prenos evropskega koncerta iz Danziga — Praga: 21.10 Veseloigra — Sofija: 19.30 Beethovenove skladbe, 22.50 Koncert — Varšava: 22 Simfonični koncert — Budimpešta: 23 Salonski kvintet, 23.10 Cigani — Bukarešta: 21.20 Mozartove skladbe — Dunaj: 20.10 Opera glasba

Torek, 17. jan.: Beograd: 20.30 Koncert komorne glasbe, 21 Narodna pesmi — Zagreb: 21 Koncert zabavne glasbe — Brno: 20.25 Koncert narodne glasbe — Praga: 19.30 Prenos iz opere — Sofija: 20 Beethovenove skladbe, 20.55 Rusko romanco — Varšava: 21 „Quo vadis — solisti, zbor in orkester — Budimpešta: 20.15 Koncert, 22 Klavirski koncert — Bukarešta: 21.05 Mozart: Requiem — Dunaj: 20.10 Pisan večer, 22.25 Brahmsove skladbe — Kölnsberg: 20.10 Pisan večer — Milan: 22.50 „Glami Schleich“, opera — Rim: 21 Simfonični koncert — Monakovo: 20.10 Veseloigra, 21.25 Godalni kvartet.

Francove čete, ki prodirajo nevzdržno proti Barceloni.

Ptiči - požigalci

V Franciji so lani povzročili 14 večjih požarov

Prebrali smo že neštetu poročil o najraznovrstnejših požarih in o njihovih vzrokih. Vendar pa še nismo brali, da bi kak požar povzročili ptiči. Zdjaj so francoski časopisi objavili zanimive ugotovitve, da so tudi ptiči lahko požigalci. Podatki, ki jih je preteklo leto zbralo francosko kmetijsko ministrstvo, celo pravijo, da so ptiči zanetili nič manj kot 14 večjih požarov samo v preteklem letu v Franciji.

Kako naj vendar ptiči postane požigalec? Malo neverjetno se sliši, pa je le res. Električni daljnovodi so napeljeni v dosti primerih tudi preko gozdnih pokrajin. Ptice, seveda večje, povzročijo s tem, da se vsedajo na električni daljnovod, dostikrat kratak etik, vsled česar jih seveda tok ubija, njihovo perje pa tako osuši, da začne goriti. Če takšna ptica potem pade na suha listnata gozdna tla, se ogenj brž razširi, in če ni nikogar blizu, da bi ga hitro pogasil, je neizbežen tudi večji požar. Tako so gozdni ptiči povzročili preteklo leto v Franciji prav precejšnjo škodo. Kdo bi mogel zahtevati od njih, da bi se še one razumele na ta čudno električno, ki ne pozna nobenih šal.

»Slovenski dome« je edini katoliški popoldnevnik!

Dalmatinec, ki ga je sreča doletela v Atenah

Na loteriji grških časnikarjev je zadel hišo

Loterija je lepa reč, posebno če človek na njej kaj zadene. Prirajajo jih menda pa vsem svetu, če že ne ravno države same, pa posamezne organizacije. Tako so imeli zbranje vsakoletne loterije s prav čednimi dobitki pred nedavni tudi v Atenah na Grškem. Priridili so jo časnikarji. Zanimanje zanjo ni bilo samo med domačini, pač pa tudi med tuji, ki jih je v Grčiji precej. In naključje, ažiroma sreča je hotela, da je na tej loteriji zadel prav lep dobiček tudi nek Jugoslovian, ali še bolj natančno, Dalmatinec, po imenu Paladin.

Med dobitki je bilo nič manj kot 20 modernih hiš in raznih drugih predmetov, v skupni vrednosti 3.750.000 din. Glavni dobiček, hišo v vrednosti nekaj nad pol milijona dinarjev, je zadel nek upokojeni časnikar. Naslednjih pet večjih dobitkov je sreča naklonila samim delavcem, po vrednosti sedmi dobiček — hišo, vredno okoli 120.000 din, pa je zadel Dalmatinec Paladin.

San' e so mu povedale, kakšno srečko naj kupi

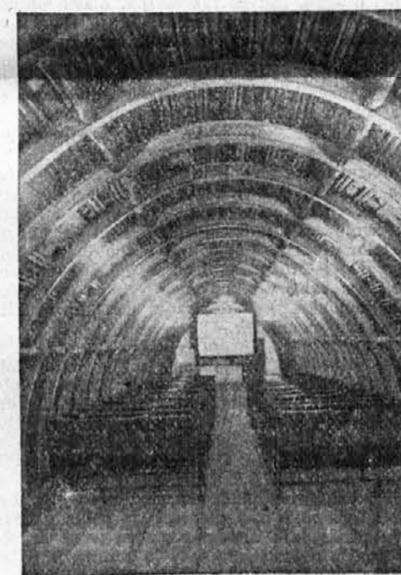
Paladin biva v Grčiji že nekaj deset let in je zaposlen v italijanskem poslanstvu. Ni se malo razveselil, ko je videl, da je njegova srečka zadela in še ne ravno malo. Šele tedaj je povedal, da se

mu je pred nedavnim sanjalo, da je zadel v loteriji in sicer na srečko, katere številka se končuje z 883. In naslednji dan zjutraj si je takoj šel kupiti takšno srečko. Imela je številko 6883. Tako so se sanje zdaj uresničile.

Časniškarska loterija vzbudi na Grškem vsako leto mnogo zanimanja in prinese časniškarskemu združenju vsako leto približno dva milijona dinarjev. Ta denar je namenjen za pokojninski sklad grških časnikarjev.

Angleška pomorska trgovina nazaduje

Angleško trgovinsko ministrstvo je te dn. izdalo poročilo, v katerem govori o angleški pomorski trgovini v letu 1938 ter posamezne številke primerja s številkami iz prejšnjega leta. Med drugim to poročilo pravi, da je Anglija to leto uvozila za 920 milijonov funtov šterlingov, dočim je v letu 1937 uvozila za 1.037 milijonov funtov šterlingov. Zmanjšal pa se je tudi izvoz iz vseh krajev, ki spadajo v angleški imperij, in je lani znašala vrednost izvoženega blaga le 471 milijonov funtov šterlingov. V primeri s prejšnjim letom je izvoz nazadoval za celih 50 milijonov funtov šterlingov.

Kino 600 metrov pod zemljo. Seveda v Ameriki.

Norman Railly Raine:

JUNAŠTVA ROBINA HOODA

ZGODOVINSKI ROMAN S SLIKAMI

Malček se postavi k siru Guyju in da znamenja za odhod.

»Pa naši konji in naša obleka?« vpraša sir Guy.

»Vrnili se boste tako... in peš! To naj te, dragi moj sir Guy, za bodoče izči, da boš vsaj ponižnejši... če že ne moreš biti milostljivejši in usmiljennejši!«

Sir Guy pa ni popustil. Napel se je, kakor bi se upiral Robinovim zapovedim.

n da tod on ukazuje. Za hip je pozabil, da je tod on prav za prav ujetnik in da je vse, kar mu — razen smrti — ukazuje Robin Hood prav za prav le milost velikodušnega človeka. Kajti Robin bi bil lahko, kljub temu, da je bila lady Marian prisotna, lahko izvedel svojo grožnjo.

Kaj pa bi mu tudi bila utegnilo preprečiti to namero, če bi se bil zanjo odločil? Prav nič! On, sir Guy, je popolnoma v njegovi oblasti, in če hoče iz tega mučenega in sramotnega položaja odnesti živo glavo, se mora brezpogojno pokoriti vsem Robinovim ukazom. Celo samemu nottinghamskemu sodniku se je zdelo čudno, da jih Robin pušča žive in cele iz ujetništva. Najbrž se mu taka sijajna prilika za obračun ne bo nikdar in nikoli več ponudila. Robin menda ni tako neumen, da bi mislil, da mu bosta zaradi njegove velikodušnosti oprostila ter mu poskušala morda celo izposlovati pri princu Ivapu, naj bi preklical tako težko dobljeno povelje o njegovem pregonu in

obsojdi na vislice ter ga pomilostil. To je Robin res tudi vedel, ker pa je bil plemič od temena do peti, svojim ujetnikom ni hotel jemati življenja. Sir Guy, tako si je mislil Robin, mora šele z mučenjem zaslužiti svojo smrt. Ob istem času se bo moral boriti zanj in za življenje. Gledati ji bo moral v oči, tako da bo šele, ko se bo proti njej boril, lahko spoznal v minutah pred svojo smrtjo, koliko je prav za prav življenje vredno. In ko zdaj sir Guy ni hotel izpolniti njegovega povelja, je v Robinu zavrela kri; za trenutek je izgubil mir in oblast nad samim seboj ter zavpije:

»Pojdite, preden se premislim!«

»Boljšo bo, če gremo!« pravi nottinghamski sodnik siru Guyju. Zdelo se mu je, da je zdaj nenadoma postal zanju oba nevaren, in da bi se ta čudni, plemiški uskok v zadnjem hipu morda res lahko premislil. Sir Guy se je bil že docela otresel svoje zaperosti in zamišljenosti. Zlobno pogleda Robina, ker ni hotel, da bi ta Saksonec zapazil, kako ee je s vseh jega mesta premaknil le iz strahu pred smrtjo. Ponošni Norman mora ostati ponošen tudi v nesreči ir stiski prav tako kakor je ponošen v sreči in takrat, kadar se mu godi dobro, ponošen mora biti tudi če je v suženjstvu prav tako kakor je ponošen, kadar ima oblast v svojih rokah. Ti saksonski psi ne smejo niti za hip opaziti ali pomisliti, da se on česa

25 boji ali pa, da ne bi bil sposoben tudi smrt sprejeti mirno in hladnokrvno.

»Friar Tuck, prosim te, spremi skupaj z Muchom lady Marian prav do Black Canorona!« je ukazal Roban Hood, ker ga je bil sir Guy, preden se mu je bil pokoril, vprašal, kaj bo z lady Marian.

»S spremstvom bo šla, da se ji na konju ne bo ničesar zgodilo!« mu je vljudno in mirno odgovoril Robin ter izdal v ta namen potrebne zapovedi.

»Gospodar, ali tudi jaz lahko grem?« je zdaj nenadoma vprašal Beas, ki je bila doslej ves čas zvesto opazovala Mucha ter se ji njen položaj po vsem videzu ni

zdel bogve kako nevaren. Med temi veselimi in dobrodušnimi uporniki se je bila kar dobro znašla. Vse svojo pozornost in radovednost pa je seveda posvetila Muchi. Morala si je priznati, da ji je ta mali Saksonec z vedrimi očmi in z veselimi, zdravim obrazom edelje bolj všeč ter da bi v njenem srdu pri prič lahka dobil posebno odlični kotichek.

Ko je zajahala konja, imenitno kakor bi hotela posnemati Robina, je Robin prijel konja za uzde ter odšel pazljivo in resno za Friar Tuckom. Skrbno je gledal na konja, ki je nosil tako dragoceno in plemenito breme.

Robin Hood je gledal dolgo časa za njimi, tako dolgo, dokler mu je dovoljeval prostor, ko pa mu je začel izginjati izpred oči elegantni, divni lik lady Marian, je stekel na neko skalo, ki je stala na spodnjem robu jase kakor bi bila vprašala iz tal ali pa kakor bi jo bil tja vzdal v davni, davni časi z jezo zagnal kakšen togotni velikan.

In s te skale je Robin z dvignjeno desnico pozdravljal odhajajočo lady Marian, veselo, radostnega obraza kakor bi ji bil hotel s tem pozdravljanjem dejati:

»Bodi mi zdrava, kraljica mojega srca.«

In dolgo je gledal za njo... In še ko mu je bila že davno izginjla izpred oči ter se je že začel spuščati v večerni gozd vijoličasti somrak, ki je kakor neskončno rahla, prozorna tančica pregrinjal gozd in jaso, je stal na skali ter gledal v vijoličasto somračno praznino... kamor je bila izginjla Marian...

Nekaj se je godilo v njem... nekaj, česar doslej še nikdar ni bil občutil v sebi, nekaj, kar ga je dvignilo in nosilo

(Foto Warner Bros.)

»Pojdite, preden se premislim!«

v neke nedosegljive svetle in neznane prostore... VI.

V sobi princa Ivana brez dežele sta sedela princu nasproti prav v istih cudenja, v katerih ju je bil odpustil Robin Hood, sir Guy Gisbourneski in nottinghamski sodnik. Nottinghamski sodnik je imel na glavi celo še uporiško kapo, ki so mu jo bili potienili na glavo uporniki, ko so mu bili vzeli njegovo krasno čelado. Princ je sedel mračen, sir Guy pa klavirju; ves čas je strmo buljil v tla, še takrat, kadar je govoril s princem, kateremu se ni upal pogledati naravnost v oči.

»Da si mi zdrava, kraljica mojega srca!«

(Foto Warner Bros.)

(Foto Warner Bros.)

»Da si mi zdrava, kraljica mojega srca!«